

L'ESQUELLA DE LA TORRATXA

BARCELONA 27 DE DESEMBRE DE 1912

NÚM. 1774 ————— ANY XXXIV

PERIODIC HUMORISTIC ILUSTRAT

10 centims ————— Atrassats: 20

L'IGNOCENTADA DE L'ANY

—Digali fulla, digali llufa.

QUE DÉU ENS CONSERVI LA FECONDITAT

Cent cinquanta tres obres teatrals—dramas, sainets, apunts, comedies, rondalles, farses, impresions escèniques, visions dramàtiques, noveles teatrals, tragedies y, adhuc, un poema *tragic-comic-liric* y un *esquiza*,—s'han presentat al concurs obert pel «Sindicat d'autors dramatics catalans».

La llista com se veu, es llarga, complerta, variada, encostradora. Hi han obres pera tots els gustos y de totes les dimensions; desde la més complicada, ab quatre actes y un proleg, fins la que resta comprimida a una sola escena.

Trieu y remeneu. Si totes fossin acceptables, hi hauria tela pera temps; podriem estar deu anys sense produir, concentrantnos, pensant, estudiant, subtilisant y acurant els nostres projectes dramatics—en definitiva això'ns convindria forsa,—sense que manqués la materia prima pera funcionar tots els teatres de Barcelona.

Y après tornariem a llesar cent cinquanta tres obres noves a la plassa, que'ls exits, obrant com a segur estimul, farien pujar a trescentes, y ja tindriem el Teatre Català arrencat per *in secula seculorum*...

Indubtablement, Catalunya es el país de les energies. Els catalans som els homes de més variades aptituds. Sols manquen diners. Y no gaires encara. Ab set centes pessetes y algun pico, s'han descobert cent y pico, també, d'autors dramatics inconeguts. A set pessetes per barba, seguint aquet procediment, se farien eixir de l'ombra a milers de ineditos en tots els rams literaris. El preu es tan modic, que no serà pas difícil que'l que tingui fortuna y sigui patriota, quan manqui... lo que manqui, siguin novelistes, poetes, erudits socielegs historiadors o filolegs, se decideixi a proveïr-nos. Creiem que'l problema de nostra potencialitat intelectual està resolt.

Feia temps que, per un tinter y un llibre vell, anaven a la lluita dues dotzenes de sonetistes. Que no's digui que anaven per l'honor, perque recullien el tinter y el llibre vell. Ara, el romanticisme de nostra primera època dels Jocs Florals, s'ha trasmutat en cosa més pràctica. No coneixem res més practic que'ls drets d'autor y, per lo mateix, la dramàtica nostra s'està enriquint. Els ineditos, emperò, encara resulten incomptables.

¿No us fa reflexionar aqueix superar a tots els optimismes, respecte a la quantitat d'obres vingudes a concurs?

O el tracte ab tota mena d'empreses y el ficarse en tota classe d'intrigues, pera veure's representar les obres, esporugua als neofits, o l'oferta d'una quantitat, no gaire grossa, que diguem, ha desvetllat les vocacions. Si no es cap de aqueixes dues coses, allavors serà que un atavisme florallesc obliga a concursar a tots aquells que tenen una hora

escadussera, sigui lo que sigui lo que's demana en el cartell. Però a nosaltres ens acora una altra sospita: la sospita de que'ls escriptors, a casa nostra, per la forsa de la necessitat, abarquen totes les modalitats literaries. Politics al matí, satirics a la tarda; poetes a l'estiu, filosofos a l'hivern—el fret predisposa a meditar;—tot l'any economistes practics—o la economia, o'ls deutes;—no n'hi hà cap que encara no disposi d'un espai de temps propici pera dialogar un assumpte familiar—són els que poden observar-se més d'aprop—y bastir un dramet o una comedia, com a recurs del seu *haber*.

El que no ho hagi fet, pensa ferho, y el que no pensi ferho, es que la mesada li *arriba* o viu de renda.

No cal ferse'n gaires, d'ilusions, ab les obres del concurs. L'estimul que ell ha produït deu haver estat fatal, pera moltes inteligencies. Allí hi hà títols que són revelacions.

Temem fundadament que moltes plomes han sigut agafades per primera volta, ab l'esperansa d'una glorificació apoteòsica damunt les taules del noste Teatre Català.

La veritat sigui dita: tanta feconditat ens ha sorprès. La feconditat, pera'ls pobres, no es pas sempre una benedicció del cel.

Nosaltres no dubtem gens de que, entre totes les obres dutes a concurs, no n'hi hagi algunes de merit y d'empenta.

Tampoc dubtem mica de que si les cent cinquanta tres del compte s'estrenaven una darrera l'altra, a l'«Espanol», hi hauria, tirant pel cap baix, tants exits com estrenes. El public de bona fè ja hi té l'inclinació a l'aplaudiment y a cridar l'autor.

Aquesta també es una altra feconditat, de diferente mena. Que Déu ens les conservi totes, que ja vindrà Cronos a posar les coses en son lloc.

P. BERTRANA

¡Val més aixís!...

Consolatrix afflictorum

¿Es dir que vostè, simpàtica lectora, no ha tret la primera de Nadal?

¿Y vostè, amable lector, tampoc?

¿Y vostè, y vostè, y vostè y vostè—veins, coneguts, amics, parents y *correligionarios de toda la vida*,—tampoc hi han pessigat res?

Per allò de que la bona criansa mai fa nosa, deploro ab tota l'ànima la decepció que sofreixen y els acompanyo en el sentiment.

Però, omplert aquet tramit d'afectuosa cortesia, m'atreveixo a manifestalshi que no es tan grossa com vostès se figuren la desgracia que en aquets moments els afligeix y que, ben esbrinada la cosa, potser més val que hagi ocorregut aixís.

Vist l'aconteixement a través d'un cristall simplista, es clar que treure la primera de Nadal sembla una xiripa extraordinaria; però ¡còm cambia el quadro quan se reflexiona ab calma y's consideren les terribles conseqüencies que aquesta xiripa pot portar als incautes favorecuts!...

¿Se'n volen convencer?

ASPECTE DE LA RAMBLA DEL MITG, EL DIA DE LA RIFA DE NADAL

L'hora del desengany.

Llensin d'una vegada la llista de la loteria que ja tantes voltes han examinat ab ulls afanyosos, estripin les apuntes inutils, serèninse y escoltin.

En una població, qual nom no fa al cas, succeí que, per un capritxo de l'atzar, un any varen caurehi la primera, la segona, la tercera, la quarta, la quinta, la sexta..., totes les sòrts grosses. Y, pera que la ditxa sigués complerta, les participacions estaven tan equitativament repartides entre'ls veïns, que *de la noche á la mañana* tots varen trobarse rics; no rics de *boquilla*, sinó veritables potentats, capitalistes de debò, cada un d'ells ab una barbaritat de mils duros a la butxaca.

Renuncio a pintar l'explosió d'alegria que tan agradable succés va ocasionar en l'afortunada població. Els veïns, fent dringar, entusiasmat, les monedes, corrien com boigs pels carrers, s'abracaven els uns als altres, reien, ploraven, cantaven, tiraven enlaire les gorres y els barrets.

—¡S'ha acabat la miseria!—deien ab l'accent de la més perfecta convicció.—Desde avui, tenim resoltos tots els problemes, tots els conflictes, totes les qüestions que remouen y atormenten els altres pobles.—

En tot això, la gana, callada centinella que no fa cas de rifes ni de milions, va recordar als nous capitalistes que era arribada l'hora de dinar.

—¡Es cert!—exclamaren els felissos veïns.—¡A dinar! Y a dinar bé, que, si avui no ho vessavem tot, ¿quan ho farem?—

Dividits en alegres grupos, varen encaminarse als millors

restaurants de la població, ben determinats a fer sobre les estoballes tota mena de proeses. Però varen trobarse ab una novetat inesperada. Als restaurants no se servia.

—¿Y això?—preguntaren, els flamants capitalistes, extranyats.

Y algú els respongué, somrient:

—Com que'ls mossos han tret la rifa y són rics, no volen treballar.

—¡Això rail!—varen dirse.—Anirem al cafè, al bar, a la xacoleria...—

Però allí va succeirshi lo mateix que als restaurants: tampoc hi havia ningú que servís. Dependents y amos, enriquits de cop y volta, havien abandonat els establiments, que ja pera res necessitaven.

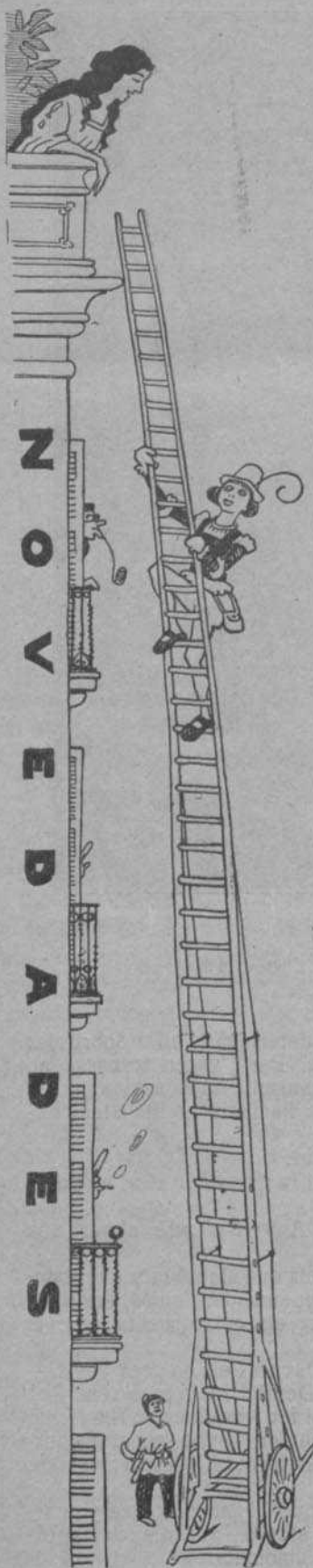
—¡Què dimoni!—digueren, allavors, els alegres veïns.—

Per avui, passarem menjant pa. Demà..., ja'n parlarem.—

¿Pa, heu dit?... ¡Com no us el feu vosaltres!... Els forns, imitant als cafès y restaurants, havien també tancat les portes. ¡Ben tontos haurien sigut, els forners, d'escarrassarse, rics com eren per la rifa!...

—No'ns queda altre recurs que llogar un cotxe y anar-nos'n a qualsevol cantina de les afores—varen exclamar els veïns de la població, ja una mica amoinats.

També aquí fracassaren els seus calculs. Els cotxers, rics desde aquell matí, s'havien retirat a la vida «privada». Per altra part, els amos de les cantines havien tret la rifa, com tothom, y plegaven. Y els pagesos dels horts, també. Y els criadors de viram, feien lo mateix...

Pera acabar; que'ls veins d'aquella població, en apariencia tan afortunada, faltats de pa, de vi, de brassos que treballassin, d'intel·ligencies que volguessin proveir a les necessitats de la vida, no tingueren més remei que dispersarse y fugir a altres terres, aont, a cambi de l'or que portaven, els donguessin menjar, y els vestissin, y els tallessin els cabells y els enllustressin les botes.

¡Tal va esser el trist acabament d'aquell gran cop de fortuna!... Una població deserta y arruinada y un aixam de ciutadans, escampats aquí y allà, lluny de les seves llars rialleres y menjant en l'emigració el *duro pan* de la rifa.

Lector, lectora, amics, companys... ¿què hi fa que vostès no l'hagin treta?...

Escoltin les grans lliçons de l'Historia, mirinse en el mirall que galantment acabo d'oferilshi, y, allissonats per l'experiencia, diguin com jo:

—¡Val més així!...

A. MARCH

...aquella botiga

Una parella de guardes municipals, acompanyant a un agutzil y a dos senyors, de cara de miseria forastera, han passat tot depressa—cosa desacostumada en aquella hora y en aquella ciutat—per un dels carrers més centrics.

Un extrany pressentiment ha fet sortir als botiguers, fins al pas de la porta, y se'ls han estat contemplant fins que han tombat la cantonada. Unes dones han dit «Són els dels embargs», y ha passat com una esgarrifansa per la calmosa vida matinal d'una ciutat que treballa per anar fent, per inercia o per consuetut.

L'amo d'aquella botiga també ha sortit: ha resseguit, ab una mirada de bestiola poruga, a aquella comitiva, y s'ha amagat tot depressa; més tard ha sortit tot un aixam de criatures, iguals, ab la mateixa mirada d'encantament, brutes, despentinades, curioses, y darrera d'elles, com una criatura més gran, la mare, tallada a la mateixa faisó de l'home y de les criatures. No han vist res, però la por, aquella por que ajunta els aucells quan passa una au grapyadora, els ha ajuntat en un sol piló, al capdevall de la botiga, fosca com una gola de llop.

—¿Aont anaven?—ha preguntat ella. L'home no ho sabia. Com que no's feia ab ningú del carrer, no podia enterarse'n. —A casa seva, no; de segur.

—¡Qui sab!—va dir ella, y tots dos miraren, ab una temensa gran, aquella botiga fosca, desmantelada, sense mercaderia coneguda y ab més fressa de criatures que de parroquians.

Abans, el botiguer, cap allà a l'any 35, quan els seus pares degueren plantar l'establiment, ja ho hauria sapigut de què's tractava, perquè aquella botiga era la més concorreguda de la ciutat, allavors. Allí s'hi guardava la bandera dels gremis, quan encara n'hi havia; s'hi conspirava, quan en Prim havia d'anar a buscar a l'Amadeu, y, segons els pares conten, hi estigueren amagats, tota la nit, els qui tallaren l'arbre de la llibertat, plantat al bell mitg de la plassa.

Però ara, vella, inutil, isolada, entre mitg d'una carniceria llampanta y sorollosa y una drogueria neta, acurada, metòdica, la pobre botiga viu una vida tant misteriosa, que sembla com si

JULIETA Y ROMEU

—¿Sents, amor meu?... Ja canta l'alosa...

—No es l'alosa, Julieta, la que canta; es la *Goya*, una flamenca molt salsa, que treballa aquí al costat.

la gent y els aconeximents l'haguessin abandonada y se'n apartessin.

Així es que an'aquells pobres botiguers tota cosa'ls hi sembla pressagi de mal. Es cert que ells paguen com poden totes les mil coses que han de pagar, desde les cèdules, pera tots y cada hu dels de la familia, fins a la contribució de lo que podrien vendre en cas de tenir mercaderia, sense comptar els drets de ocupació de via pública per aquell barrot que hi ha a la porta, que abans servia pera aguantar la tenda y ara apenes si serveix pera penjarhi una faixa llarga, destenyida y tràgica, com si fos roba d'amortallat.

Naturalment: com que n'han de pagar tantes de coses, sempre n'hi ha una o altra d'endarrerida, y la muller se recorda, ara, precisament, de que potser no han pagat l'impost d'inquilinat, aquest alleugerament dels consums que comensen a disfrutar les ciutats avensades.

L'home es bò y pensa: «Si l'amo ens fia el lloguer, ¿per què no'ns fiarà, l'ajuntament, el dret a usar d'aquet lloguer?». Clar que són molts a disfrutarne y, per lo tant a contribuir als gastos de la ciutat, però ben mirat ¡n'usa tan poc dels drets de ciutadà! No vota quan hi han eleccions, no es vocal associat, no protesta quan a l'escombrar els carrers li tiren la pols dintre la botiga, no reclama ajuda quan les aigües del riu li inonden els dormitoris de la rebotiga, ont s'hi apilonen les criatures de sis en sis; fins, per no disfrutar, no surt a pendre el sol al mitg de la rambla, com fan altres botiguers, més en opulència o més burgesos.

Ell treballa, s'enginya, encara que no ho sembli; d'altra manera, ¿com us imaginariu que hagués pogut canviar paulatinament, sense que ningú se'n adonés, la mercaderia de casa seva? Abans hi havia, sobre'l taulell, pessés de roba; a fòra, tricots, alguna faixa, alguna camisa de pagès. Ara, el tricot, el deu dur ell; de la roba'n deuen haver fet davantals pera'ls petits, y la dòna, més habil, ha substituït per coses més fàcils a la venda la mercaderia de la casa.

Ara, del sostre, penja alguna fruita pansida, algun forc de cebes que hi grillen d'un any a l'altre, esperant una mà que'ls compri, per caritat o per llàstima. Però de tot això n'ha de pagar la seva part a tots els que li reclamin.

Y tenia raó, la seva dòna: no havia pagat l'impost d'inquilinat, y precisament comensaven a embargar als que no pagaven. Y una murria, una tristesa li endurí les faccions, com si vegés aquell taulell de noguera vella, aquella taula coixa, aquelles cadires desbalcades o'ls matalassos sense llana, acimbollats al mitg de la rambla, en un piló de desferres, y la gent passant indiferent, sense adonarse de que per primera vegada, desde l'any 35, havia estat tancada la porta d'aquella botiga fosca, enfondida, sense mercaderia.

La dòna l'amanyagà com pogué, les criatures el voltaren. Ell somrigué una mica; potser pensà vagament que la ciutat l'oblidaria, com els compradors havien fet fins ara, o la respectarien com un símbol.

NARCÍS

INTIMITATS

—No, Pelayes, no... No'n vulguis de fruit de benedicció... Mai viurem millor que ara, que estem solets.
—Però, mujer... ¿No sabs que la comissió de Gobernación quiere que se aumente la guardia municipal?...

Finia sospita

El cèlebre Sherlock Holmes s'estava tranquilament a casa seva, assaborint les darreres postrimeries d'un *Carancho*, quan se sentiren tres trucs cerimoniosos a la porta del pis.

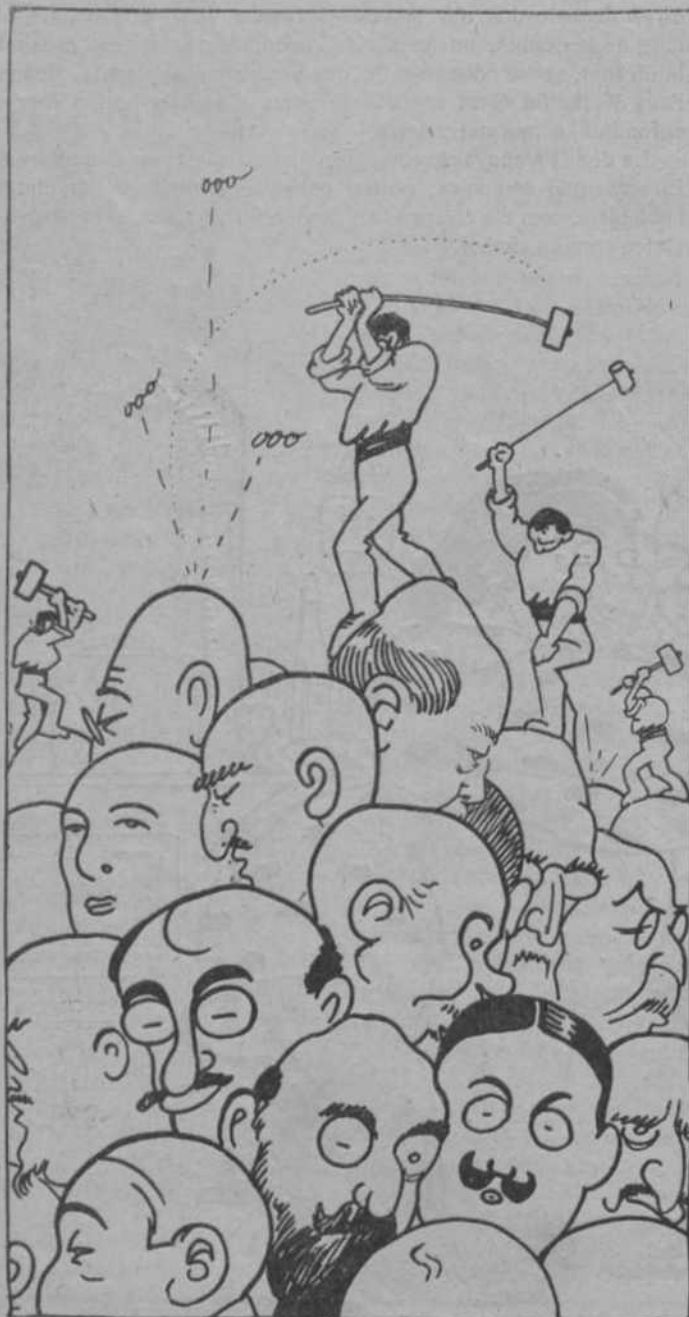
La criada del famós *detective* anà a obrir, y aparegué tot seguit, al menjador, un subjecte extrany que, acostantse ab molt misteri al policia, li va dir:

—Se tracta d'una cosa molt extraordinaria, senyor Sherlock; un fet nuvolós y enigmatic sense precedents.

—Veiam, digui—exclamà l'altre, ab tranquil·litat, tot carregant la pipa.

—Una aventura horripilant, tota envoltada de tenebres, que sols el talent de vostè pot il·luminar.

—Expliqui's.

GAZETILLA POLÍTICA

•S'ha constituït a Barcelona una *peña* lliberal•.

—Un amic meu, en Rafecas, cada vegada que, a mitja nit, tornava a casa, tenia la costum de tancar-se ab clau dintre l'habitació, se treia de la butxaca el revolver que sempre duia carregat, el colocava ab molta cura damunt de la calaixera y no premsava mai els matalassos, fins que havia ben mirat dessota'l llit y dintre l'armari, per por de que hi hagués algú amagat...

—Endavant.

—Doncs, bé... Ahir, dissabte, se va retirar a l'hora de costum; va tancar-se, com sempre, per la part de dintre y... aquí ve la tragedia: aquet matí, al veure ia dispesera que en Rafecas no's llevava, ha trucat repetidament a la porta del quarto... En Rafecas no contestava... S'ha enviat a cercar un manyà... El manyà ha vingut, ha obert y... ¡oh, terrible espectacle!... el meu amic jeia inanimat damunt del llit.

—¿Mort?

—Cadavre.

—¿Però de mort natural?

—¡Cah!... De mort violentíssima.

—¿La finestra?

—Hermèticament tancada, tal com l'havia deixada a la nit, el desdixat Rafecas.

—¿S'han ficat si al armari, o a sota'l llit?...

—No hi havia ningú.

—La dispesera ¿ha sentit fortor de gas, a l'entrar?

—Gens; en la casa no's gasta sinó electricitat.

—¿Y el revolver?

—Com sempre; carregat ab tots sis trets, damunt de la tauleta de nit.

—Ja es extrany, ja...

—¡Si ho es!...

—Una pregunta... ¿A les butxaques del trajo que l'interfecte duia ahir, hi han trobat algun objecte, algun document que'ns pugui donar llum?

—Objectes... ¿Què li diré?... El rellotge, diners, el *llavero*, la *cajetilla*, la capsa de mistos, la cartera...

—¿Y a dintre la cartera?

—Un bitllet del tranvia; per cert, un cap y qua.

—De quina linia es, aquet cap y qua?

—Del tragecte de la Rabassada a Barcelona.

—¿No se sab què hi va anar a fer, a la Rabassada, el seu amic?

—A cercar bolets, segurament, perque la dispesera diu que n'hi va portar un cistell y que ahir els hi va servir tots pera sopar.

—Y ella, la dispesera, ¿no's va tastar?

—Ni un.—

En Sherlock Holmes, arrugant el front y encenent, de nou, la pipa:

—Ja ho tinc; no parli més... ¡Això són els bolets!

K. T. NOV

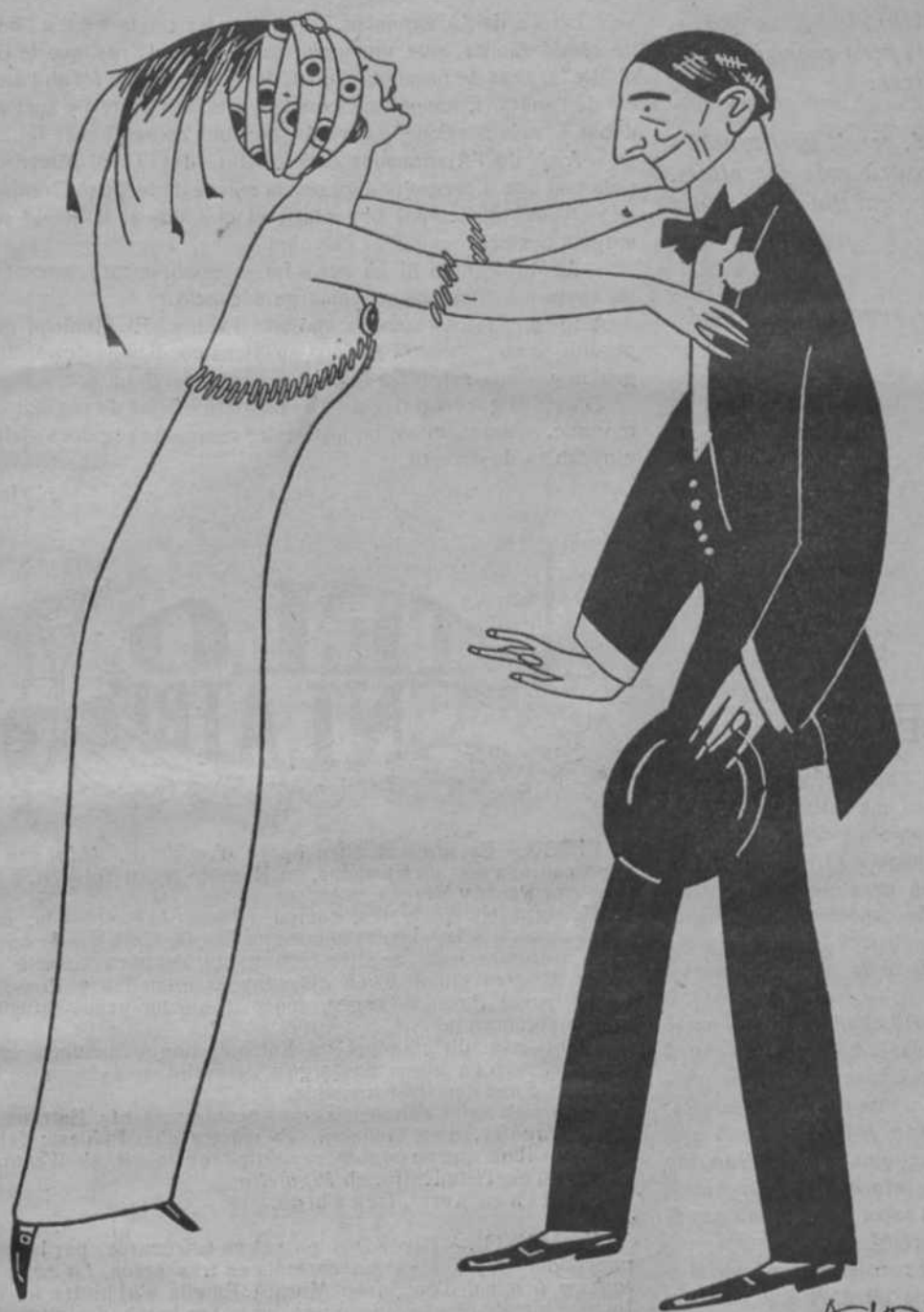

LA CAIXA DEL PUEBLO

Fa tres dies, a la Plassa de Catalunya, hi havia un escamot de gent aturada.

La gent mirava entrar una caixa an un banc.

La caixa era gran, de ferro, y ab tot aquell engranatge de panys, de lletres y de secrets que tenen aquets

DESILUSIÓ

—¿Ja ho sabs que he tret la quinta, Merceneta?
 —Sí?... ¡Ai, quina sort!... ¿Ab el decim de la marquesa?
 —No,... ¡ab l'apuntació de la gallinaire!

catàfals de guardar lo més sagrat que mai hagin inventat els homes o siguin els bitllets de banc.

La caixa, com que era tan pesant, la tenien d'entrar ab grans corrons, y l'empenyien uns obrers que suaven cada gota com una dobleta de cinc duros, y això de pujar una caixa, potser perquè'l poble somnia en tot lo que pot tancar a dintre, de joies, d'ambicions, d'esperances y de realitats, sempre es una cosa que atura als envejosos, als curiosos, als pobres que no tenen un centim

y als rics que'n voldrien tenir més; però si aquesta caixa perteneix a un caudillo del nostre poble, que no sols l'ajuda a portar, sinó que l'ha ajudada a omplir, encara hi hà més curiositat pera veure aquella baluerna.

Com a curiosos que també som, ens hi vàrem aturar una estoneta y vàrem sentir els següents comentaris:

Un obrer, deia:

—¡Quina caixa, y pensar que la tenen d'omplir ab la nostra sang!

—¡Calla!—deia un altre.—
 ¿Que no sabs que es del nostre quefa?

—¿Tota?

—¡No diré tota, però hi té els seus compartiments!

—Si els hi té—deia un dels corruers—es que s'ha ben guanyat el tenirlos hi.

—¿Y com s'ho ha guanyat?

—¡Ab perseverancia!

—Té raó, l'obrer—va dir un mitg senyor.—El caudillo d'avui en dia no ha d'anar a pen; ha de tenir cotxe, y qui diu cotxe diu automòbil, pera poguer correr més depressa allí ont hi hà una necessitat, que pugui ajudar a la classe obrera. Un leader pobre no và enlloc, y, si hi và, hi và tan a poc a poc, que, quan arriba, ja ha fet tard. Les organitzacions de les vagues necessiten automòbil, y diners, sobre tot, diners.

—¿Diners, de qui?—preguntà un camalí.

—Diners, dels que sien—diu el mitg senyor.—Avui dia, el capitalisme, s'ha de combatre ab capital, y algú l'ha de tenir aquet capital de resistencia.

—¿Y si el tinguéssim nosaltres?

—Es lo mateix.

—¿Voleu dir?

—Es lo mateix, perquè'l té en representació, y, essent del quefe, es com si sigués vostre. L'obrer ve a esser les espatlles y ell el cap padre, y sempre, el cap, es el que fa moure les espatlles.

—Potser aquí hi toca—digué un homenas, que estava apretant el corró—y si no fossin les espatlles, ¿com entrarien aquesta caixa?

—¡Treballem pera'l partit!

—Ja'ns hoensem, ¡però pesa, el partit!

—Tot s'arreglarà—va acabar dient el mitg senyor.—
Entre la caixa, y estiguen amatents pera quan vindrà la
revolució, que l'obriran pera vosaltres.

—¿Vol dir, que l'obriran?

—Això ho dirà el quefe. Si convé, pera'l partit, obrir-
la, l'obrirà, y, si no convé..., hi posarà més forrellats.
Us torno a dir que ell es el cap... y, qui diu el cap, diu
l'idea.

Y els del pueblo varen apretar, y, suant una mica més,
la varen enquistar dintre les reixes.

XARAU

MUNICIPALESCA

De comptarnos entre'ls electors de l'ilustre regidor senyor Martorell, experimentaríem a hores d'ara una satisfacció com en política's dona poques vegades. Els honrats veïns del districte quart, que votaren la candidatura del simpatic Oriol, són dignes d'enveja y admiració a l'ensem. Si en unes eleccions municipals tocava a L'ESQUELLA presentar un candidat propi, veritable representant, a Cà la Ciutat, de les nostres tendències y aspiracions, seria, aquet, l'inclit Martorell, o un altre que an ell s'assemblés.

Com ningú, sab l'Oriol Martorell lo difícil que es ferse notar en una corporació constituïda per cinquanta homes, y en la qual totes les intel·ligències, tots els recursos oratoris, totes les pràctiques de la vida, totes les inclinacions y tots els temperaments, hi tenen la seva representació adequada. A l'Ajuntament, com en cap altre lloc, se dona el cas de que, quan uns hi van, els altres ja'n vinguin. L'astúcia, barreja informe de vivor y mala fe, regna a la Casa Gran. El talent, el saber, té al Municipi admiradors. La llestesa, fanatics empedernits.

L'Oriol Martorell, xicot simpatic a tot esserho, servicial y amic dels amics, no es una cosa ni una altra. Ni posseeix una mentalitat que pugui assombrar a ningú, ni es dels vins que les agafen al vol. Campetxano, demòcrata per temperament, se revolta contra tota injustícia, convertintse en campió dels interessos del comú.

En Martorell es home d'estudis. Potser, dels actuals regidors, sigui el que més llibres ha comprat. Abans de firarse la famosa cartera que ha sigut la base de la seva reputació regidoril, anava en Martorell, pels carrers, ab mitja dotzena de llibres sota el braç. Novetat que a les llibreries sortís, novetat que l'Oriol passejava joïós per Barcelona. El seu cap era un butlletí bibliogràfic ambulant. Tenia, com se sol dir, el moviment editorial al cap dels dits.

Nou en els bullits de la política, creia en Martorell que bastava el fet d'haver adquirit molts llibres pera sentar plassa d'home public. El desengany no tardà en fer caure la vena que cobria els ulls del regidor del districte quart. Tant comprar llibres y passejarlos, tant preparar-se y treballar, y pera res, al capde-

vall. Dintre de l'Ajuntament, en el sí de les comissions, a l'hora de sessió pública, surt una ceba que no sab de res, que té cop d'ull y facilitat de paraula, el qual, després que s'ha fet ab l'atenció de l'auditori, imposa als companys el seu criteri y surt del debat, el més passional y perillós, com una coloma sense fel...

—Això de l'Ajuntament està perdut—diu l'Oriol Martorell, cada cop que li pregunta algú per la marxa de la Casa Gran...

—¿Voleu dir?...—sol objectar-li el ciutadà, si li queda una mitjana bona fe.

—Al Municipi no hi hà res a fer—respon, encara, posant en les seves paraules una més amarga decepció.

Y té, al nostre entendre, raó que li sobra. El Municipi està perdut. Si no compta el regidor ab altres condicions que l'intel·ligència y el bon zel, li serà difícil arribar a ferse un lloc.

D'aquí el que hagi decidit en Martorell oficial de regidor humoristic, pensant, tal volta, que, entre cinquanta regidors serios, n'hi cab un de divertit.

JUST

LICEO.—Encara una altra òpera d'en Verdi, *Aida*, que ha sigut cantada per en Famadas, en Rossato y en Silveti, y les senyores Pucci y Verger.

Ha sigut una de tantes, cantades durant la temporada; no's pot dir que fos un exit, ni tampoc un fracàs. Com que es òpera que's necessita, més que altra cosa, molta veu pera cantar-la, els que estigueren millor foren els senyors Famadas y Rossato; les senyores Pucci y Verger, sense despertar grans entusiasmes, estigueren bé.

L'orquestra, dirigida per en Falconi, tingué moments molt acertsats, però en algun passatge's precipitava, avensantse als cantants d'una manera ostensible.

Pera molt aviat s'anuncien grans aconeteixements. Estrena de *Gala Placidia*, d'en Guimerà, ab música d'en Pahissa; debut del tenor Ibos, que no poguerem sentir l'any passat, ab *Werther*, y debut d'en Titta Ruffo, ab *Rigoletto*.

Si tot và endavant, Déu n'hi dó.

ESPANYOL.—Divendres passat va estrenarse, per la companyia del «Sindicat», una comedia en tres actes, *La casa de tothom*, original d'en Josep Morató. En ella s'hi pinten les trifugues y mals-de-cap que passa un pobre home, desinteressat bon Jan, que, pera fer bé als altres, arriba quasi a punt d'anar a captar, y's veu explotat pels parents, que abusen del seu caracter d'una manera despiciada. La comedia està molt ben dialogada; el llenguatge, perfectament teatral, es viu y adequat a les figures que'l parlen, y aquet, al nostre entendre, constitueix el seu principal merit; doncs, malgrat algunes escenes y situacions, que revelen al comediograf coneixedor del public, creiem que no es en aquesta producció ont l'autor se'ns ha presentat més tras-sut en construir.

Per lo que respecta a la manera de tractar el fons de l'obra, millor dit, al seu caracter, nosaltres hauríem preferit veurehi en tota ella un calent de franca caricatura o, pel contrari, de comedia dramàtica, que pera abdures coses se prestava admirablement l'assumpte; però l'extranya barreja dels dos elements d'intensitat, sense perjudicar-la en interès, creiem que desorienta un xic als escassos espectadors que's ficsen massa en les coses que passen a les taules.

La casa de tothom, no obstant, cal reconeixer que es una divertida producció, de marcat gust català, que té el dò de no ensopir ab carrincloneria als uns ni de molestar ab atreviments als altres.

ESCENES DE LA RAMBLA

-¿No cau per aquí el carrer de la Boqueria?
 -Sí, senyor... Vagi fins a la Plassa de Catalunya, dongui la volta an aquets anuncis, torni a baixar per l'altra banda, y aquí darrera el trobarà.

ABDICACIÓ DE PRINCIPIS

—Però ¿no ets tu, que cridaves sempre contra'l Municipi?
—Be, déixaho correr, dona... En les nits de verbena estic per l'ajuntament.

L'execució molt discreta per part de tots y distingintshi d'un modo particular les senyores, el primer actor senyor Piera y els joves Aymerich, Capdevila y Galceran.

CONCERTS.—En el «Palau de la Música Catalana» va donar-se, divendres passat, el de l'«Academia Ainaud», a benefici de la «Caixa de Pensions y Invalits del Sindicat musical de Catalunya».

Cooperaren al mateix la senyoreta Elsa Oriol, el pianista Ricart Vives y alguns distingits professors d'orquestra. El concert sigui un èxit. En ell vàrem aprendre lo que pot la voluntat d'un mestre y la bona fè y entusiasme d'uns alumnes disciplinats. Era impossible treure millor partit d'aquella orquestra, composta, en sa majoria, de deixebles poc avesats al conjunt. El senyor Ainaud té dret a vanagloriar-se d'haver conseguit un resultat que no tots els mestres coneixen, fins disposant d'orquestes formades exclusivament de professionals.

En el *largo* d'Haendel, en l'aria de Bach y sobre tot en la sinfonia número 13 d'Haydn, la fermesa, pulcritut y expressió ab que foren dits tots els passatges, deixaren una fonda admiració en la concurrència.

Cal encara parlar, en particular, de la senyoreta Elsa Oriol,

deixeble també del senyor Ainaud. Interpretant el concert de Tartini, acompanyat per la orquestra, y, més que enlloc, en la *Siciliana y Rigodon*, de Francoeur, y en el preludi y alegro de Pugnani, acompanyats al piano pel senyor Vives, la senyoreta Elsa se'ns presentà com una executant distingidíssima. El seu mecanisme es pur y va unit a una dicció sense rebuscaments, reveladora de son caracter senzill y placid.

Toca ab una familiar despreocupació y el seu tocar té un cert aire d'ingenua confiança, que atreu ben aviat la simpatia de l'oient. Signé molt aplaudida.

El mateix concert va repetir-se, el diumenge a la tarda, en la Casa de Caritat, en obsequi als assilats. Les obres foren, en conjunt, si cab, millor executades y les seves bellesa prengueren més relleu que en l'anterior. Cal felicitar al senyor Ainaud, lo mateix per l'èxit de la vetllada com per haver proporcionat, als nois y noies del benefic establiment, unes hores de pura y noble delectació.

El gest pietós d'aquell professor de música, tindria que esser imitat per tots aquells que tenen en la seva mà el donar una almoina esperitual com l'esmentada.

—També, el diumenge al matí, l'«Orquestra Sinfònica de Barcelona», donà un concert, en el «Palau de la Música Catalana», en obsequi als socis de l'«Orfeó Català». Dirigia el mestre Lamote de Grignon. El programa era selecte y en la seva execució esmersà l'orquestra tota la cura y el bon gust que tothom li reconeix.

La «Sinfonica», com en altres ocasions, deixà ben afermat el seu prestigi, y no hi hà pas cap dubte que si els professors que la componen siguessin forasters y poguessim oir-la solzament de tant en tant, no tindriem prou boca pera alabar-la, ni prou ditiràmics periodístics pera esmersar en son honor.

La concurrència fou nombrosa y selecta. El *Poema romàntich*, d'en Lamote, molt aplaudit; aixís com la *Dansa anakota*, d'en Nicolau, que tingué que repetir-se.

Feia temps que les manifestacions musicals, a Barcelona, escassejaven y no cal dir ab quanta satisfacció donem notícia de les realitzades en la finida setmana.

NOTES D'ART

FAIANS CATALÀ.—L'Alexandre de Riquer acaba de donar una nova prova de la seva fecunditat artística.

Unes cent vuit obres, entre quadros y notes, omplen les parets del «Faians». Entre elles sobresurten les que representen interiors de bosqueries, les quals, miniaturades y tot, a voltes, impresionen agradablement per una certa fantàstica grandesa.

No es pas ni la sobrietat de la factura, ni la senzillesa de la pinzellada, ni la visió moderníssima de les coses, la qualitat que's troba en les pintures d'en Riquer. En lo que més sobressurt l'artista es en una habilitat un poc insincera que li permet aprofitarse de qualsevol agrupació de soques y fullatges, pera produir un cert encantament a l'espectador. La finesa dels tons y la minuciositat dels tocs, junt ab l'experiencia en la manera de cercar els efectes de llum y transparència, fan que'l public trobi en les tauletes del nostre artista lo que no pot trobar en les obres de més tamany. L'encís que produeix en Riquer en els seus paisatges, es un encís que la crítica severa, tal com avui dia s'exerceix en qüestions pictòriques, tindria molt que dir.

Perà nosaltres en Riquer sempre serà un home admirable, l'energia y labor del qual mereix el nostre respecte.

Alguns dels quadrets exposats ostentaven el simpatic «Adquirir». Això també aixeca'l cor.

SALÓ PARÈS.—L'exposició que cada any, per aquet temps, celebra la «Societat Artística Literaria», en el seriós saló del carrer de Petritxol, va inaugurar-se el dissabte passat. En conjunt, es altament simpàtica. Sense

que hi hagi, en ella, cap obra d'aquelles que atreguin, tot seguit, l'atenció del visitant y suscitin les discussions dels critics, no cal negar l'importancia d'aqueixa manifestació d'art. Meifrén, Galwey, Vázquez, Tolosa, Román, Rivera y algunes altres firmes conegudes, presenten obres en les quals, encara que no'ns ensenyin res de nou, sostenen la seva reputació d'artistes experts dintre l'especialitat que'ls hi ha donat renom.

En cambi, hi han, allí, algunes notes que volem esmentar apart, perquè són exquisites y senyalen un positiu avenç, donantnos l'impressió de cosa definitiva.

Aqueixes són un *bodegón*, d'en Martí Garcés, d'una finesa de color incomparable y d'una sinceritat mai prou alabada, en aqueixos temps de dislocació y de rebuscaments; una altra d'en Romà Abella, de factura senzilla y de justesa de tons, que revelen un pintor ferm y consensut; una d'en Ruiz, senzillíssima visió de les boires parisenses, y algunes de l'Urgell, *raports* de llums y de siluetes de cafè-concerts, plens d'ambient y de caracter.

Hi han, també, dues o tres notes d'en Xiró, el qual, per aquesta vegada, no s'ha pas superat.

LA CASA VELLA, per Apeles Mestres.—Heus aquí un llibre intim, en el qual, els literats de professió, aqueixos que volen prodigis d'estil y refinaments d'imatges, poca cosa hi sabrien trobar. En cambi, nosaltres, hi hem vist condensada l'història d'una vida y d'una família, que se'ns ha fet interessant, precisament perquè

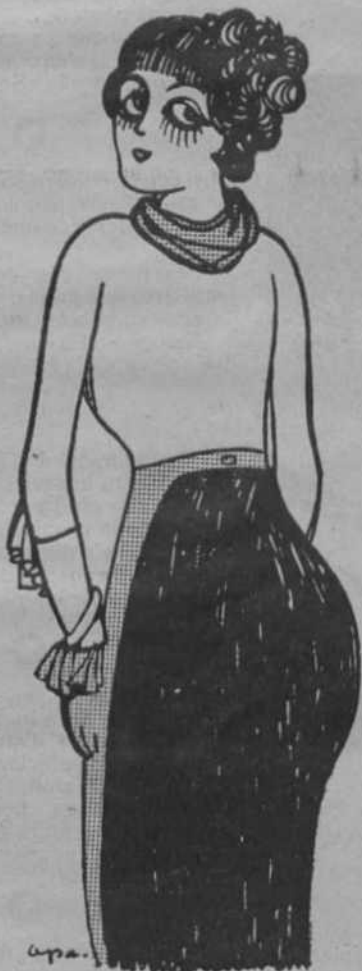
l'autor no s'ho ha proposat. *La casa vella*, d'Apeles Mestres, es una obra quasi podríem dir merament descriptiva; no obstant, a través de ses descripcions, s'hi endevina el romanticisme d'una ànima de poeta, que troba, en les pedres, en les flors y en les penombres familiars, el goig que altres troben en l'agitació d'una vida mondana, feta de banalitat y de vici. Es el llibre d'hores d'una infància transcorreguda en les austeritats d'una llar apacible y d'una juvenesa saturada ja del pur encantament de l'art. Les parets, els arbres, les moltes, les terenyines, les portes, els testos y els misteris dels amagatalls y la patina de les coses, parlen per boca de l'autor, qui, a l'evocar el record y les sensacions que li produïren, sab retindre l'emoció y deixar-la que palpiti en els dibuixos y en les pàgines, uns y altres plens d'honradesa artística y literària.

Hi ha, també, intercalades en la narració, a manera de digressions, algunes anècdotes curioses, d'un valor historic remarcable.

Malgrat a que l'Apeles Mestres insinui en el proleg que'l llibre es escrit solzament pera ell, nosaltres afirmem que es pera tothom, sobre tot pera'ls que aïmen recordar els bons temps de l'infantesa, les hores més pures y sentimentals de la vida, íntimament lligades ab l'esperit de les coses companyones de nostres primers insomnis.

AURORA, Esparces amoroses d'en Joan Malagarriga.—Es, aquet, un llibre de herotisme pur. Es el llibre d'un enamorat que se sent poeta, o tal vegada seria més veritat que diguessim que es l'obra d'un poeta desvetllat per l'amor.

No hi ha cap enamorat que no intenti fer versos pera explicar la seva passió, que es torment y joia a la vegada. Alguns que no són poetes, les seves tentatives tenen un aire de cosa fallida que les condemna al ridícul; no aixís les d'en Malagarriga. En elles s'hi troba emoció, imatges belles, foc y idealitat. Les esparces se llegeixen ab gust; en alguns moments, hi brolla una veritable

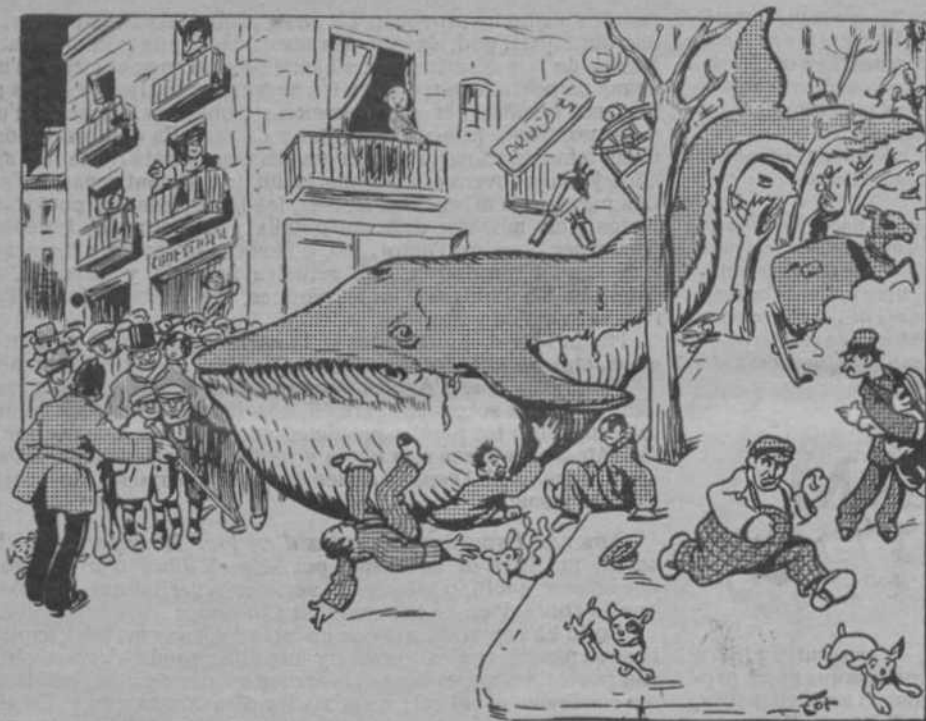

ANY NOU, VIDA NOVA

—¿Qui sab si, desde'l primer de Janer, me llensés a la bona vida?

—¿Acaba en 13?... ¡Tant se val! El clero continuarà essent una de les més fermes columnes de la societat.

«ÚLTIMA HORA»

«La ballena de Sant Feliu, aprofitant un descuit dels que l'ensenyaven al Paral·lel, se'n ha anat tota sola cap a l'Exposició de Piscicultura».

LA VISITA

—¡Ai, senyor doctor!... ¡Si vegés lo que ha tret aquets dies!
—Ditxós d'ell... A mi no m'ha tocat ni una aproximació.

inspiració. En Malagarriga té dret a totes les indulgències, perquè sab mantenir-se en el terme mitg d'un sincer que no embasteix lo epic ni descendeix a la carrincloneria.

Que la nostra crítica franca serveixi pera encoratjarlo.

El llibre porta un proleg de l'Apeles Mestres, que l'avalora, y està editat pulcrament per l'Artís.

ESQUELLOTS

L'ESQUELLA DE LA TORRATXA vol solemnizar l'entrada de l'any 1913 ab un número ben extraordinari y ben alegre, que's publicarà divendres proxim, dia 3 de Janer.

El lema d'aqueix número es BARCELONA'S DIVERTEIX y vindrà a constituir una guia del regocijo y del placer, no sols pera'ls forasters, sinó pera'ls mateixos barcelonins, molts dels quals ignoren la majoria dels caus de diversió que posen avui la ciutat dels comtes y dels comptes a l'alsaria de la primera de les metròpolis.

Tot lo tipic que en materia d'esbarjo y diversió enclou la nostra ciutat, vindrà gràficament descrit y esmentat en aqueix original número de L'ESQUELLA, que, ab tot y constar de 32 planes, algunes d'elles en colors, y d'anar adornat ab una magnífica coberta alegòrica, no costarà sinó 20 centims.

JA es linfa!

Se calcula que, en un mes, han sigut vacunades, a Barcelona, més de trescentes mil persones.

Ara, treguin comptes:

Pera cada dues persones se necessita a prop d'un tubó de linfa, que costa una pesseta...

¡Cent cinquanta mil pessetes que's reparteixen o s'haurien de repartir entre en Ferran y la «Suiza»!

EL regidor Soriano, en l'afany de crear nous impostos pera atenuar la merma dels consums, ha donat una idea.

Fer pagar dèu centims per cada bulto gros que entri o surti de la ciutat.

¿Per cada bulto gros?

¡Pobre Solferino, ara sí que no podrà passar de la ratlla dels burots!

A l'inauguració de l'Exposició de Piscicultura hi assistiren l'Arcal·de, el Governador civil y totes les altes autoritats de la provincia.

D'això se'n diu estar en caràcter.

A una Exposició de Piscicultura no hi podien faltar els peixos grossos.

S'han inaugurat, en distints llocs de la ciutat, unes fonts artístiques que fan venir ganes d'aturarse a admirar la seva ornamentació.

Arri, poc o molt.

Esperem que, ben aviat, s'inauguraran unes fonts d'aigua bona que fassin venir ganes d'aturarshi... a beure.

UN tranquil fulano, després d'haverse ben atipat en una fonda del carrer de Sadurní, va negarse a pagar la nota.

De resultes d'aquet fet, sembla que la «Societat de fondistes» pensa fer pagar el gasto per endavant, a tothom.

Si aquesta idea prospera, ¡pobres dels consumidors!

BARCELONA ORNAMENTAL

—¿Has vist quines fonts més artístiques i han posat?
—Sí, ¡vaia un art!... Ragen aigua com les altres.

FILARMÒNIQUES

—Desenganya't, els homes van més a la una, en qüestió de gustos.
—Es veritat; ¿veus? Tu estas per la Hildaigo, jo prefereixo la Barrientos, y als nostres marits els agrada més la Goya.

Perquè, si music pagat no fa bon sò, ¡figureu-vos, fondista pagat, si en donarà de gat per llebra!

UN altre exit del doctor Laguarda.

Demana, divendres, a Nostre Senyor, que'ns enviés una bona pluja y l'endemà va posarse a ploure ab tanta afició que's veu que Sant Pere ha volgut engegar aigua pel broc gros.

Y tot, gracies al senyor Bisbe.

¡Quantes benediccions per part dels pagesos!

Y quants renecs per part dels firaires, que, al capdevall, també són pagesos!

Però que consti una cosa: quan el prelat va demanar la pluja, ja feia dies que en Dionís Puig anunciava que venia.

TUTTI contenti.

Per encarreg de l'«Unió Federal Nacionalista», el celebrat compositor català Enric Morera està arreglant, a corre-cuita, un cant grandíol, que serà nostre definitiu himne nacional y consistirà en *La Marsellesa* y *Els Segadors*, perfectament combinats y armonisats.

L'idea ha sortit d'en Pere Corominas, a qui no podem menys que felicitar.

Ja era hora de donar una completa satisfacció a blancs y a rojos.

VA de concurs.

Hi haurà projecte de donar un premi al botiguer de la Rambla que presenti més ben guarnit l'aparador.

Si són regidors els que han de donar el fallo, ja es de suposar quina botiga se'n emportarà el premi:

La que demostrí estar més proveïda de *comestibles* y *bebibles*.

L'«Orfeó Català» ha fet una visita oficial al palau del senyor Bisbe, executanthi un triat concert de música sacra en honor pel prelat.

Com a record de la festa, diu que'l doctor Laguarda obsequià als orfeonistes ab unes medalletes.

¡Que vagi acceptant medalles, en Millet!

Veïam si se'ns tornarà com el cèlebre Rodoreda, que, de resultes de les medalles, tothom el senyalava ab el dit.

LA comissió de propaganda del «Centre Monarquic Conservador», d'aquesta ciutat, té per costum reunir-se els dilluns. En la darrera reunió va acordar celebrar un certamen, durant el proxí mes de Janer.

¿Certamen, de què?

El diari d'ont extractem la noticia, no ho diu pas. Reunint-se els dilluns, no pot ésser més que de sabates.

PENSAMENT filosòfic de darrera hora.

En aquest món tot es qüestió d'habituar-se a les coses.

Exemple:

Nosaltres ens clavem una espina insignificant y ens fa sofrir horriblement; en cambi, un peix, que estarà tot ell plè d'espines desde que va néixer, ni tan sols se'n sent.

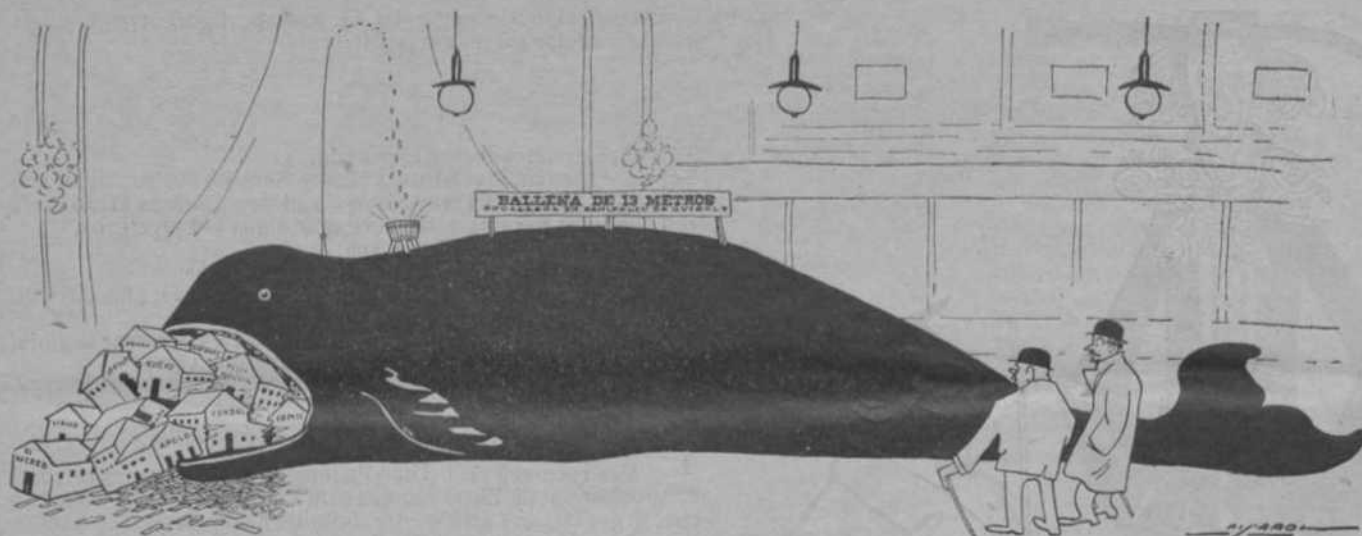
EN Palaudaries passa la nit en una fonda, il·luminada elèctricament.

L'endemà, el fondista:

—¿Què tal?... ¿S'ha descansat?

—¡Cah, no senyor!... Ab el llum encès, no he pogut aclucar l'ull en tota la nit.

—¿El llum? Però ¿per què no l'apagava?

LA BALLENA DEL «PARALELO»

—¡Renoi, quina pesa!
—Ja ho pot ben dir... ¡Jo que'm creia que aquí no hi havia altre peix gros que en Serraclara!

—Ja he bufat, però res... No sé per què a Barcelona tenen la mania de ficar els llums dintre d'ampolletes.

Calendaris pera 1913.

S'han rebut, en la nostra redacció, mostres dels bonics calendaris publicats per les següents cases:

«Consultorio de Seguros» (J. Guillén Blanca).
Imprempta y papelería «La Industria» (Manel Tasis).
Xocolata «Amatller».
Fàbrica de paper «El Jaramago» (Successora de Valadía).

QÜENTOS

En una subasta una senyora adquireix, per deu rals, un paraigües molt vistós.

Aixís que arriba a les seves mans y després d'inspeccionarlo molt minuciosament, se dirigeix al subastador:

—¿Vostè m'ho assegura que es de seda aquet paraigües?
L'interpelat, molt amable:
—Senyora... no voldria enganyarla... Li asseguro que'l manec es de fusta.

En Palaudaries alaba les ventatges de la gimnàstica.
—No hi ha res tan bò pera la salut. La gimnàstica redobla les forces y allarga la vida.
—Però—li contesta algú—els nostres antepassats no la coneixien pas...
—Es veritat—replica ell.—Però, ficsèuvoshi... ¡Tots són morts!

Dos amics parlen d'un tercer que ha tingut l'apendicitis.
—¿Sabs a Fulano?... ¡Li han hagut d'obrir el ventre!
—¿Sí?... ¿Y què li han tret?
—Els quartos.

Antoni López, editor — Rambla del Mitg, núm. 20
Imprempta LA CAMPANA y L'ESQUELLA, OIm, 8
BARCELONA

L'ESQUELLA DE LA TORRATXA

PERIODIC HUMORISTIC ILUSTRAT

© Número solt: 10 centims - Atrassats: 20 ©

ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ

Llibreria Espanyola, Rambla del Mitg, 20

BARCELONA

PREUS DE SUSCRIPCIÓ

Fòra de Barcelona, cada trimestre:

Espanya, 3 ptes.—Extranger, 5

Antoni López, editor, Rambla del Mitg, 20, Llibreria Espanyola, Barcelona. Correu: Apartat n.º 2

TAPES

ab planxes daurades, dibuix d'en **TRIADÓ**, pera
enquadrar

L'Esquella de la Torratxa
1912

Tapes soles. Ptes. 2'50
id. y encuadració „ 3'50

SE VEN PER TOT ARREU

ALMANAC La Campana de Gracia

PERA 1913

EL CLERO Y LA POLÍTICA SON EL PRINCIPAL ELEMENT D'AQUET POPULARISSIM ALMANAC

PREU: 2 RALETS

L'Esquella de la Torratxa ALMANAC

Preu: UNA Pta.

PERA 1913

D'aquí pocs dies

L'Illa de la Calma

per **SANTIAGO RUSIÑOL**

Número extraordinari de primer d'any

L'Esquella de la Torratxa

Barcelona's diverteix

32 planes: 20 cts.

NOTA. — Tothom qui vulgui adquirir qualsevol de dites obres, remetent l'import en lliuranses del Giro Mútuu o be en sellos de franqueig al editor Antoni López, Rambla del Mitg, 20, Barcelona, la rebrà a volta de correu, franca de ports. No responem d'extravios si no's remet, ademés, un ral pera certificat. Als corresponents se'ls otorguen rebuixes.

DESPEDIDA DE L'ANY

¡Ai, ai, ai, ai!... Veiam si encara no me'n podré anar.